

Изследване подготвеността на бъдещите учители за преподаване чрез мултимедия

Юлия Кръстева

Abstract: Exploring Preparedness Future Teachers to Teaching Through Multimedia: *Teaching through multimedia has become a common practice in Bulgarian schools. However, the issues such as whether the preparedness teachers are prepared for teaching through multimedia and whether the university education provides them with the acquisition of skills to teach in a multimedia environment, are not sufficiently explored. In this context, the article presents the results of a study on the willingness and attitude to teaching through multimedia, conducted with graduate students in 2013 from teaching courses at University of Rousse "Angel Kanchev".*

Key words: *teaching through multimedia, preparedness, teachers*

ВЪВЕДЕНИЕ

В изпълнение на Националната стратегия и план за действие за въвеждането на ИКТ в българските училища, Европейската референтна рамка за ключови компетенции за учене през целия живот и Националната програма „Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в училище“, навлезлите във всяка област на съвременния живот информационни и комуникационни технологии се превръщат в неизменна част от българското училище.

В доклада на Европейската комисия от 2011 за учене и иновативност чрез ИКТ в европейското училище (Европейска комисия 2011), ясно е заявено, че освен качествената подготовка на учители по информационни технологии ще е необходимо и всички учители по отделните предмети да имат знания и умения, за да могат да използват информационните технологии в ежедневната си преподавателска дейност. Новите технологии могат да подобрят ефективността на учебния процес и постигнатите учебни резултати, но това зависи от използваните подходи. Следва, че в обучението на учителите трябва да се формират необходимите знания и умения за въвеждане на иновативни подходи. Налага се изводът, че за да е налице ефективно използване на ИКТ в училище, е необходимо учителите да бъдат обучавани по подходящ начин.

Важен фактор е и университетското обучение на бъдещите учители – по-ефективно и целесъобразно е да се създаде среда за тяхното навременно университетско обучение, отколкото в следствие да се отделият двойно повече усилия и средства за обучението им, като вече действат учители.

Наблюденията показват, че в българското училище, като една от най-достъпните форми за интегриране на ИКТ в уроците по различните учебни предмети се утвърждават обучаващите мултимедийни презентации, разработени с помощта на стандартно офис-приложение, наричани още обучаващи компютърни мултимедийни презентации (Алексиева и Лалчев 2007, Алексиева 2012), интерактивна образователна мултимедия (Июкова 2011) или мултимедийен урок (Папанчева и Димитрова 2011). Достатъчен е един поглед в Интернет - в общността на учителите новатори (<http://www.teacher.bg/>, <http://start.edu.bg/>, <http://www.znam.bg/>, <http://www.obrazovaniето.com/>, <http://znaniето.net/>, <http://eduject.net/>, www.bulgarian-online-school.com и други, за да се види колко разпространени са този вид мултимедийни ресурси за обучение. Тези мултимедийни образователни продукти, създадени от самите учители за нуждите на конкретния клас, или споделени от техни колеги и преминали лека корекция, в голяма степен подобряват качеството на работата им. Доколко обаче, бъдещите учители, в чиито учебни планове е включено обучение със съвременни информационни технологии, имат желание и подготовка да използват мултимедийни обучаващи презентации?

Целта на представеното изследване е да проучи доколко бъдещите учители, завършващи специалностите: „Предучилищна и начална училищна педагогика“ (ПНУП), „Начална училищна педагогика с чужд език“ (НУПЧЕ), „Български език и история“ (БИ) и „Математика и информатика“ (МИ) са мотивирани и подготвени да използват най-разпространените в практиката на българското училище мултимедийни образователни ресурси. На база получените резултати се оптимизира учебната програма и учебното съдържание на курс за дистанционно обучение по дисциплината Аудиовизуали и информационни технологии в обучението по *ПРОЕКТ № BG051PO001-4.3.04-0007 „Развитие на електронни форми на дистанционно обучение в Русенския университет“*

ИЗЛОЖЕНИЕ

Настоящото изследване си поставя два основни въпроса:

1. Какви са нагласите на бъдещите учители към обучението с помощта на обучаващи мултимедийни презентации?
2. Доколко те са подготвени за преподаване чрез обучаващи мултимедийни презентации?

В отговор на тези въпроси, и в рамките на работата по създаване на курс за дистанционно обучение по дисциплината АВИТО по ПРОЕКТ № BG051PO001-4.3.04-0007 „Развитие на електронни форми на дистанционно обучение в Русенския университет“ в края на академичната 2012/2013 г. се проведе анкетно проучване със завършващи бакалавърска програма студенти от педагогическите специалности (Предучилищна и начална училищна педагогика, Начална училищна педагогика и чужд език, Български език и история, Математика и информатика) на Факултета по природни науки и образование на РУ „А. Кънчев“ за нагласата и готовността им за използване на мултимедийни презентации в бъдещата им работа, като учители.

Дизайн на изследването

Участници

Изследвано е мнението на общо 47 студенти от 4 курс, завършващи образователна степен „бакалавър“ в специалностите „Начална училищна педагогика и чужд език“ (НУПЧЕ), „Предучилищна и начална училищна педагогика“ (ПНУП), „Български език и история“ (БИ) и „Математика и информатика“ (МИ).

Методи

В изследването е използвана частично стандартизирана анкета, състояща се от два блока въпроси, както следва:

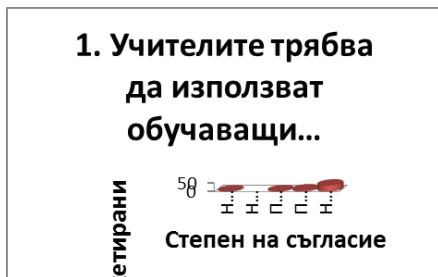
- ✓ Въпроси, изследващи социално-демографския профил на анкетираните;
- ✓ Въпроси, изследващи мнението, нагласите и готовността на анкетираните за използване на мултимедийни презентации в обучението в работата им като учители.

В анкетата са приложени въпроси от следните типове: два многовариантни въпроса, при които може да се посочи повече от един отговор и седем въпроса с пет степенна Ликертова скала, при които степента на съгласие се изразява в следната цифрова скала за отговор:

0. Не мога да преценя;
1. Напълно НЕ съгласен;
2. По-скоро НЕ съгласен;
3. По-скоро съгласен;
4. Напълно съгласен.

Анализ и резултати

В изследването участваха 47 студенти, завършващи през 2013 г. специалностите НУПЧЕ, ПНУП, БЕ, МИ. 47 от тях са жени. Възрастта на 47 от участниците е между 18 и 24 години.

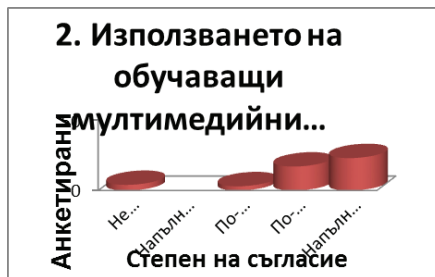

Твърдение 1

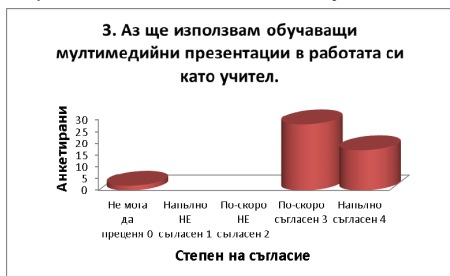
Резултатите от отговорите на първото твърдение, заложено в анкетата са представени на графиката (Твърдение 1).

Може да се направи извод, че бъдещите учители осъзнават необходимостта от използването на мултимедийни презентации в училище и ги приемат като задължителна част от обучението. Мнението им е формирано в процеса на наблюденията и практическо обучение в училище (в конкретния случай провеждани между 2012 и 2013 година).

Резултат от методическата подготовка, наблюденията и практическия опит на анкетирани са и отговорите на твърдение 2. Бъдещите учители са убедени в ефекта от използването на мултимедийни презентации по време на урока.

Твърдение 2

Отговорите на твърдението са доказателство за желанието на бъдещите учители да използват мултимедийни обучаващи презентации в работата си. Обобщаването на резултатите от отговорите на тези 3 твърдения води да извода, че завършващите педагози освен, че смятат използването на мултимедийни презентации в обучението за необходимо (Твърдение 1), те самите биха използвали мултимедийни презентации в преподаването си (Твърдение 3). Така става ясно, че анкетирани осъзнават съществената роля, която този тип обучаващи ресурси играят в съвременното училищно обучение, и по важното – приемат ги като част от личния си преподавателски набор от методи и средства.

Твърдение 4 не уточнява по какъв начин точно се улеснява работата на учителя и каква е степента в която това се случва. По принцип използването на технически средства улеснява работата на учителя от гледна точка постигане на резултати в учебния процес и я затруднява от гледна точка подготовката и провеждането на конкретен урок. Целта на така зададеното в анкетата твърдение е анкетирани да дадат оценка на база своята гледна точка. Разпределението на отговорите на анкетирани (над 60% не

могат да преценят или са несъгласни в различна степен) показва, че за тях използването на мултимедийни презентации създава затруднения или ги ангажира допълнително.

Твърдение 5

Формулировката на твърдения 5 и 6 има за цел да се получи информация за степента на методическа и практическа подготовка на анкетиранияте за използване на мултимедийни презентации в бъдещата им работа като учители. Резултатите са обнадеждаващи по отношение на подготовката на завършващите студенти за използване на мултимедийни презентации. По-голям е делът на анкетиранияте дали положителен отговор за степента си на методическа подготовка (70%), отколкото за практическата си подготовка (59%).

Твърдение 6

Твърдение 7

Отговорите на твърдение 7 показват, че голяма част от завършилите студенти (около 50%) не са уверени в знанията и уменията си да използват и други електронни ресурси за повишаване качеството на преподавателската си работа.

Анализът на отговорите на двата многовариантни въпроса, при които може да се посочи повече от един отговор, дават основание на твърдението, че основна част от практическата и методическата си подготовка за работа с обучаващи мултимедийни презентации, завършващите педагози са получили по време на обучението си в Университета.

Твърдение 1

Твърдение 2

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Първите седем твърдения, съотнесени към Ликертови скали, показват средна оценка между 3 и 4 (т.е. между степените „по-скоро съгласен“ и „напълно съгласен“), на основание на което могат да се направят някои обобщения, както следва:

По първия въпрос от изследването „Какви са нагласите на бъдещите учители към обучението с помощта на обучаващи мултимедийни презентации?“, на база получените отговори, може да се заключи, че учителите, завършили РУ „А. Кънчев“ са информирани за предимствата от провеждането на обучителен процес с използване на обучаващи мултимедийни презентации и са мотивирани да ги прилагат в бъдещата си работа.

По втория въпрос, „Доколко бъдещите учители са подготвени за преподаване чрез обучаващи мултимедийни презентации?“, може да се заключи, че:

1. Бъдещите учители се чувстват сравнително подготвени да използват обучаващи мултимедийни презентации в обучението.

2. Повече от половината от бъдещите учители са получили подготовката си по време на университетското си обучение.

Последният извод е много важен резултат от анкетното проучване, тъй като показва информация по отношение на учебните планове и програми, използвани за обучението на студенти от педагогическите специалности във Факултет природни науки и образование на РУ „А. Кънчев“ Не по-малко важно е, че само две от всички анкетирани лица смятат, че нямат подготовка за работа с мултимедийни обучаващи презентации.

Като цяло, резултатите показват позитивното отношение на завършилите студенти – бъдещи учители към преподаването с помощта на мултимедийни уроци, и удостоверяват готовността им за работа в такава среда.

Това проучване подпомогна разработването на учебна програма и съответното учебно съдържание на курс за дистанционно обучение по дисциплината АВИТО, които да подпомага изграждането на компетентности от обучаемите за ефективно интегриране на технологиите в образователния процес.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Стефанова и Бойчева 2011: Стефанова, Е., Бойчева, С. Формален модел и проектиране на система за подпомагане на дизайна за обучение на учители. Международна конференция „Електронно, дистанционно или ... обучението на 21 век“ (с. 462-471), 6-8 април 2011, София.
- [2] Пейчева-Форсайт 2012: Пейчева-Форсайт, Р. Състояние на интеграцията на ИКТ в българското средно училище – перспектива на изследователя. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2012.
- [3] Европейска комисия 2011: Учене и иновативност чрез информационните и комуникационните технологии в европейското училище – 2011. Извлечено от *European Commission, Education and Training Programme*
- [4] МОМН 2012: Национална програма „Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в училище“. София, 2012.
- [5] Категоризация и анализ на учебните програми по АВИТО в СУ „Св. Кл. Охридски“ <http://e-center.uni-sofia.bg/Avito.swf>

За контакти:

Юлия Кръстева, Катедра “Информатика и информационни технологии”, Русенски университет “Ангел Кънчев”, тел.: 082-888 420, e-mail: jkrasteva@uni-ruse.bg